
Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

Niniejszy Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE) (zwany również w dalszej: „Programem”) stanowi warunki dla umów zawieranych w zakresie certyfikacji produkcji ekologicznej. Program określa prawa i obowiązki TÜV Rheinland Polska Sp. z o. o. (zwana również w dalszej części: „TRP”) oraz klientów zgłaszających do TRP działalność o której mowa w art. 34 rozporządzenia 848/2018.

1. Zakres programu

1.1. Typ Programu według PN-EN ISO/IEC 17067 – Program typu 6.

1.2. Rodzaj certyfikowanych wyrobów: Wydawanie i cofanie certyfikatów zgodności produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych w zakresie następujących kategorii działalności:

A: Produkcja, kategorie produktów: 1a,1b, 2, 3, 5, 7

B: Przygotowanie, kategorie produktów: 1a,1b, 2, 3, 4, 5, 6, 7

C: Dystrybucja/Wprowadzanie do obrotu, kategorie produktów: 1a,1b, 2, 3, 4, 5, 6, 7

D: Przechowywanie, kategorie produktów: 1a,1b, 2, 3, 4, 5, 6, 7

E: Import, kategorie produktów: 1a,1b, 2, 3, 4, 5, 6, 7

F: Eksport, kategorie produktów: 1a,1b, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Kategorie produktów:

1. a) Nieprzetworzone rośliny i produkty roślinne,
b) Nasiona i inny materiał przeznaczony do reprodukcji roślin,
2. Zwierzęta gospodarskie i nieprzetworzone produkty pochodzenia zwierzęcego,
3. Algi i nieprzetworzone produkty akwakultury,
4. Przetworzone produkty rolne, w tym produkty akwakultury, do wykorzystania jako żywność,
5. Pasze,
6. Wino,
7. Inne produkty:
 - Drożdże używane jako żywność lub pasza,
 - Herbata paragwajska, Kukurydza cukrowa, Liście winorośli, Rdzenie palmowe, Kiełki chmielu i inne podobne jadalne części roślin i wytwarzane z nich produkty,
 - Sól morską i inne rodzaje soli stosowane w żywności i paszy,
 - Kokon jedwabnika nadający się do zwijania,
 - Naturalne gumy i żywice,
 - Wosk pszczeli,
 - Olejki eteryczne,
 - Zatyczki z korka naturalnego, nieaglomerowane i bez żadnych substancji wiążących,
 - Bawełna, niezgrzeblona i nieczesana,
 - Wełna, niezgrzeblona i nieczesana,
 - Skóry surowe i skóry niewyprawione,
 - Tradycyjne ziołowe preparaty na bazie roślin.

1.3. Usługa realizowana na podstawie akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji w zakresie jednostki certyfikującej wyroby Nr AC 141 oraz decyzji GIJHARS z dnia 26.06.2023 o przekazaniu zadań określonych w art. 40 ust. 1 rozporządzenia 848/2018 (numer identyfikacyjny PL-EKO-08).

1.4. Program certyfikacji jest zgodny z:

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

- PN-EN ISO/IEC 17065 Ocena zgodności. Wymagania dla jednostek certyfikujących wyroby, procesy i usługi;
- PN-EN ISO/IEC 17067 Ocena zgodności. Podstawy certyfikacji wyrobów oraz wytyczne dotyczące programów certyfikacji;
- DAC-13 Akredytacja Jednostek Certyfikujących w zakresie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych.

2. Wymagania certyfikacyjne

Podstawowe dokumenty odniesienia w procesie certyfikacji:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 (zwane również w dalszej części: „rozporządzeniem 848/2018”), oraz przepisy Unii Europejskiej wydane na podstawie ww. rozporządzenia oraz inne dokumenty opublikowane przez Komisję Europejską w odniesieniu do ww. rozporządzeń,
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin, [...] (rozporządzenie w sprawie kontroli urzędowych),
- USTAWA z dnia 23 czerwca 2022 r. o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej,
- Akty prawne dostępne na stronie <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/akty-prawne2>,
- Dokumentacja systemowa TRP.

3. Etapy procesu certyfikacji**3.1. Informacje wstępne dla wnioskującego o certyfikację**

3.1.1. Informację z zakresu przepisów dotyczących produkcji ekologicznej, procesu certyfikacji i kontroli udzielają pracownicy TRP.

3.1.2. Informacje dotyczące usługi oraz dokumenty do pobrania dostępne na stronie www.tuv.com:

- Program certyfikacji,
- Zlecenie certyfikacji,
- Cennik,
- Wzory rejestrów.

Nawigacja po stronie: Strona główna → Certyfikacja i audytowanie → Systemy i procesy → Żywność i higiena → Bezpieczeństwo żywności → Certyfikacja produkcji ekologicznej

3.1.3. Ogólne Warunki Transakcyjne TRP (zwane również w dalszej części: „OWT”) dostępne są na stronie www.tuv.com.

Nawigacja po stronie: Strona główna → O nas → TUV Rheinland Polska → Dokumenty do pobrania

3.1.4. Wykaz certyfikatów produkcji ekologicznej dostępny jest na stronie <https://webgate.ec.europa.eu/tracesnt/directory/publication/organic-operator/index#>.

3.2. Składanie zlecenia certyfikacji (umowa o certyfikację)

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

3.2.1. Podstawę stosunku umownego zawartego pomiędzy TRP, a klientem w zakresie certyfikacji produkcji ekologicznej stanowi:

- Zlecenie certyfikacji (umowa o certyfikację), podpisane przez klienta;
- Niniejszy Program;
- Ogólne Warunki Transakcyjne TRP; przy czym postanowienia OWT stosuje się odpowiednio uwzględniając postanowienia Programu oraz charakter usług.

W przypadku sprzeczności postanowień Programu oraz OWT postanowienia niniejszego Programu mają pierwszeństwo w stosowaniu przed postanowieniami OWT.

3.2.2. Do zlecenia certyfikacji klient zobowiązany jest dołączyć:

- a) Zgłoszenie działalności o którym mowa w art. 34 rozporządzenia 2018/848 (formularz GIJHARS) (zwane również w dalszej części: „Zgłoszeniem działalności”),
- b) pełnomocnictwo, w przypadku gdy wyznaczono osobę do reprezentacji,
- c) Załącznik 1 do zlecenia certyfikacji: Lokalizacja obiektów,
- d) Załącznik 2 do zlecenia certyfikacji: Lokalizacja działek,
- e) załączniki szczególne dla danej kategorii działalności.

3.2.3. Planowana prognoza produkcji dla kategorii produktów: 1a i 1b może zostać przesłana na formularzu wniosku o przyznanie płatności najpóźniej w terminie do 28 dni od daty zawarcia umowy. W kolejnych latach certyfikacji planowaną prognozę produkcji należy przesyłać do 30 kwietnia danego roku.

3.2.4. Zlecenie certyfikacji można składać do biura TRP przez cały rok, jednak - zgodnie z przepisami dotyczącymi „Wykazu producentów, którzy spełnili wymagania dotyczące produkcji w rolnictwie ekologicznym” TRP będzie mogła potwierdzić do ARiMR dane klientów, którzy zgłosili się (oraz zgłosili działki) co najmniej 14 dni przed ostatnim dniem przewidzianym na składanie wniosków o płatności bezpośrednie (z uwzględnieniem 25-dniowego okresu opóźnienia, o którym mowa w przepisach).

3.2.5. Zlecenie certyfikacji podpisane przez upoważnione osoby należy złożyć w oryginale do biura TRP, skanem (uznawanym za równoważny z oryginałem, o ile został przesłany na oficjalny adres ekologia@tuv.pl) lub z użyciem kwalifikowanego podpisu elektronicznego lub podpisu zaufanego. Klient podpisując zlecenie certyfikacji oświadcza, że nie istnieją żadne okoliczności wyłączające możliwość złożenia zlecenia oraz ważnego zawarcia umowy.

3.2.6. Zgłoszenie działalności podpisane przez upoważnione osoby należy złożyć w oryginale do biura TRP lub z użyciem kwalifikowanego podpisu elektronicznego lub podpisu zaufanego.

3.2.7. Złożenie i przyjęcie zlecenia certyfikacji jest zobowiązaniem wzajemnym zgodnym m.in. z przepisami Kodeksu Cywilnego i innych ustaw szczególnych.

3.2.8. Zlecenie certyfikacji zawierane jest na czas nieoznaczony.

3.2.9. Za zgodą klienta, TRP może przysyłać drogą elektroniczną na adres e-mail i numer telefonu wskazane w sekcji II lub III Zgłoszenia działalności, wszelkie pisma, dokumenty, oświadczenia i wezwania związane z procesem certyfikacji (nie dotyczy faktury, która wysyłana jest w wersji papierowej).

3.2.10. Klient zobowiązany jest do niezwłocznego informowania TRP o zmianie adresu e-mail, numeru telefonu i innych danych kontaktowych. W przypadku braku takiego powiadomienia, wszelka korespondencja wysłana na wcześniej wskazany adres e-mail będzie uznawana za skutecznie doręczoną.

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

3.3. Przegląd zlecenia certyfikacji

- 3.3.1. TRP, w terminie nie później niż 14 dni od dnia otrzymania zlecenia certyfikacji oraz dokumentów do niego dołączonych, weryfikuje dokumentację pod kątem poprawności i kompletności.
- 3.3.2. W przypadku pozytywnej weryfikacji następuje rejestracja zlecenia certyfikacji, w tym przekazanie skanu Zgłoszenia działalności do WIJHARS. Data przekazania Zgłoszenia działalności do WIJHARS jest równoznaczna z datą objęcia systemem kontroli urzędowej.
- 3.3.3. WIJHARS rejestruje bez zbędnej zwłoki klienta w systemie kontroli i przesyła do TRP i do klienta informację o przyjęciu Zgłoszenia działalności.
- 3.3.4. TRP może wystąpić w formie pisemnej (również w formie wiadomości e-mail) o uzupełnienie lub wyjaśnienie informacji zawartych w Zleceniu certyfikacji lub w dokumentach do niego dołączonych, jeżeli jest to niezbędne do stwierdzenia spełniania określonych w przepisach dotyczących rolnictwa ekologicznego warunków do prowadzenia tej działalności.
- 3.3.5. W przypadku zmian w zakresie danych objętych Zleceniem certyfikacji lub dokumentacji do niego dołączonych, za datę tej zmiany uznaje się datę przyjęcia przez TRP dokumentu, zawierającą dokonaną przez klienta zmianę.

3.4. Zgłoszenie działek oraz obiektów

- 3.4.1. Konwersja działek rozpoczyna się w momencie:
 - zgłoszenia działki w załączniku 2 do zlecenia certyfikacji: data objęcia systemem kontroli urzędowej lub data rejestracji zmiany danych,
 - zgłoszenia działki w raporcie z kontroli: data kontroli,
 - zgody na odstępstwo w zakresie uznania z mocą wsteczną uprzedniego okresu jako części okresu konwersji: na podstawie okresu wskazanego w decyzji administracyjnej WIJHARS i okresu od objęcia działki kontrolą obliczany jest łączny czas konwersji.
- 3.4.2. Podtrzymanie (uznanie) konwersji działek możliwe jest w przypadku:
 - spełnienia wymagań certyfikacyjnych,
 - potwierdzenia ciągłości objęcia systemem kontroli (zmiana jednostki certyfikującej lub przejęcie działek od innego gospodarstwa), z tym że za nie zachowanie ciągłości rozumie się pozostawanie działki jakkolwiek czas poza systemem kontroli.
- 3.4.3. Z reguły status działek równoważny jest statusowi produktów z nich pochodzących.
- 3.4.4. Objęcie systemem kontroli obiektu ma miejsce w momencie:
 - Zgłoszenia obiektu w załączniku 1 do zlecenia certyfikacji: data objęcia systemem kontroli klienta lub data rejestracji zmiany danych,
 - Zgłoszenia obiektu w raporcie z kontroli: data kontroli.

3.5. Plan działań związanych z oceną

- 3.5.1. Kontrola bezpośrednia na miejscu (zapowiedziana lub niezapowiedziana) przeprowadzana jest w miejscu prowadzenia działalności przynajmniej raz w roku w celu wydania certyfikatu a w przypadku wydania kolejnego certyfikatu ponadto nie później niż miesiąc przed zakończeniem ważności poprzedniego certyfikatu.
- 3.5.2. Ponadto w zależności od ryzyka wystąpienia niezgodności z wymaganiami certyfikacyjnymi:

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

- a) co najmniej 10 % wszystkich kontroli przeprowadza się co roku jako niezapowiedzianych,
- b) co najmniej 10 % kontroli dodatkowych przeprowadza się co roku,
- c) co najmniej 5 % liczby klientów podlega co roku pobieraniu próbek.

3.5.3. Termin kontroli bezpośredniej na miejscu dla:

- a) kategorii produktów 1 i 5 dla kategorii działalności A wyznaczany jest zasadniczo w okresie wegetacyjnym upraw zgłoszonych do certyfikacji w oparciu o planowaną prognozę produkcji.
- b) pozostałych kategorii działalności oraz kategorii produktów, wyznaczany jest indywidualnie w oparciu o charakter prowadzonej działalności.

3.5.4. Kontrola zapowiedziana: termin kontroli inspektor bezpośrednio ustala z klientem (telefonicznie lub drogą elektroniczną).**3.5.5. Kontrola niezapowiedziana** przeprowadzana jest bez wcześniejszego uprzedzenia.**3.5.6. Klient jest zwolniony z kontroli bezpośredniej na miejscu w przypadku** gdy spełnione są następujące warunki:

- a) wcześniejsze kontrole danego klienta nie wykazały żadnych przypadków niezgodności wpływających na integralność produktów ekologicznych lub produktów w okresie konwersji co najmniej w ciągu trzech kolejnych lat, oraz
- b) dany klient został oceniony na podstawie elementów oceny ryzyka jako stwarzające niskie prawdopodobieństwo wystąpienia niezgodności w każdym ocenianym elemencie,
- c) podpisuje raport F05 do MS-0046527, który podlega ocenie zgodnie z pkt 5.7 niniejszej procedury.

W takim przypadku okres między dwiema kontrolami bezpośrednimi na miejscu nie przekracza 24 miesięcy.

3.5.7. Badaniom poddaje się certyfikowane wyroby, produkty, części roślin, glebę lub surowce użyte do produkcji w celu wykrycia:

- pozostałości niedozwolonych środków ochrony roślin,
- niezgodnych technik produkcji,
- zanieczyszczenia produktami niedozwolonymi.

3.6. Kontrola w miejscu prowadzenia działalności**3.6.1. Ramowy program kontroli bezpośredniej na miejscu:**

- a) spotkanie otwierające mające na celu opis procesu i potwierdzenie zakresu certyfikacji,
- b) sprawdzenie wdrożonych działań naprawczych odnoszących się do niezgodności stwierdzonych podczas ostatniej kontroli,
- c) weryfikacja list kontrolnych raportu z kontroli w oparciu o:
 - wizytację wszystkich obiektów i działek zadeklarowanych w Zleceniu certyfikacji lub we wniosku o przyznanie płatności; w uzasadnionych przypadkach wizytacja działek możliwa jest bez obecności klienta lub osoby upoważnionej,
 - kontrolę produkcji zwierzęcej, środków do produkcji, maszyn, urządzeń, środków transportu oraz innych przedmiotów, mających związek ze zgłoszoną kategorią działalności,

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

- dokumentację mającą związek z przedmiotem kontroli, m.in. rejestrów produkcji ekologicznej, ewidencji towarowej, dokumentacji finansowej, wniosku o przyznanie płatności; dokumentacja weryfikowana jest od ostatniej kontroli bezpośredniej na miejscu lub od objęcia systemem kontroli,
- katalog środków określony w pkt. 4 Programu.

- d) pobranie próbek do badań (jeśli dotyczy),
- e) spotkanie zamykające mające na celu podsumowanie przeprowadzonej kontroli.

Klient umożliwia dostęp do ww. miejsc oraz do swoich dokumentów i wszelkich innych odpowiednich informacji oraz udziela inspektorowi pomocy w wypełnianiu jego zadań oraz współpracuje z nim.

3.6.2. Wynik kontroli ma zweryfikować:

- a) czy klient prowadzi produkcję zgodnie z wymaganiami certyfikacyjnymi,
- b) czy w próbkach pobranych do badań nie stwierdzono występowania substancji niedozwolonych w produkcji ekologicznej, technik produkcji niezgodnych z zasadami produkcji ekologicznej lub zanieczyszczeń produktami niedozwolonymi w produkcji ekologicznej (jeśli dotyczy).

3.6.3. Kontrole w miarę możliwości przeprowadza się w sposób pozwalający na zmniejszenie do niezbędnego minimum obciążenia administracyjnego i zakłóceń w działalności klientów, przy czym nie może to mieć negatywnego wpływu na skuteczność kontroli.

3.7. **Przegląd raportu z kontroli**

3.7.1. Raport z kontroli podlega weryfikacji formalnej i technicznej, w szczególności:

- a) kompletności przedstawionych do raportu z kontroli załączników,
- b) porównania danych w raporcie z kontroli ze zleceniem certyfikacji,
- c) zapisów i wyników kontroli,
- d) przeglądu poprzednich wyników certyfikacji, w tym przekazanych przez poprzednią JC lub dotyczących innych kategorii działalności lub produktów jeśli klient zgłosił więcej niż jedną kategorię działalności lub produktów do certyfikacji.

3.8. **Decyzja w sprawie certyfikacji**

3.8.1. Podstawowym warunkiem udzielania certyfikacji jest pozytywne przejście procesu kontroli i spełnienie wszystkich wymagań określonych w Programie.

3.8.2. Możliwe decyzje certyfikacyjne to:

- e) **Przyznanie certyfikatu** ma miejsce w przypadku pierwszej kontroli bezpośredniej na miejscu lub kolejnej kontroli bezpośredniej na miejscu, podczas której nie stwierdzono lub stwierdzono nieprawidłowości, które umożliwiają przyznanie certyfikatu przynajmniej na jeden produkt,
- f) **Podtrzymanie ważności certyfikatu** ma miejsce w przypadku kontroli dodatkowej lub kolejnej decyzji certyfikacyjnej po kontroli bezpośredniej na miejscu, gdzie nie stwierdzono lub stwierdzono nieprawidłowości, które nie mają wpływu na wydany certyfikat,
- g) **Wstrzymanie decyzji o wydaniu certyfikatu** ma miejsce w przypadku:
 - pierwszej kontroli bezpośredniej na miejscu, podczas której stwierdzono nieprawidłowości wpływające na integralność wszystkich produktów ekologicznych lub produktów w okresie konwersji zgłoszonych do certyfikacji, dla których wyznaczono termin realizacji działań korekcyjnych/korygujących,

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

- kolejnej kontroli bezpośredniej na miejscu, podczas której stwierdzono niezgodności, które muszą być usunięte przed wydaniem certyfikatu,
 - gdy nie jest możliwe podjęcie decyzji w sprawie certyfikacji w terminie, o którym mowa w pkt. 5.8.4,
 - gdy klient przechodzi z innej jednostki certyfikującej i do dnia wydania decyzji, TRP nie otrzymała informacji z poprzedniej jednostki certyfikującej,
 - gdy podczas kontroli okazuje się, że klient zmienił adres zamieszkania, dane identyfikacyjne lub zmienił się właściciel gospodarstwa, wówczas TRP wstrzymuje decyzję do czasu przesłania aktualizacji Zlecenia certyfikacji oraz Zgłoszenia działalności,
- h) **Odmowa wydania certyfikatu** ma miejsce w przypadku pierwszej kontroli bezpośredniej na miejscu, podczas której stwierdzono nieprawidłowości wpływające na integralność wszystkich produktów ekologicznych lub produktów w okresie konwersji zgłoszonych do certyfikacji, dla których minął termin realizacji działań korekcyjnych/korygujących lub wyznaczenie takiego terminu nie było możliwe,
- i) **Cofnięcie certyfikatu w całości zakresu** ma miejsce w przypadku kolejnej kontroli bezpośredniej na miejscu, kontroli dodatkowej lub kolejnej decyzji certyfikacyjnej po kontroli bezpośredniej na miejscu oraz stwierdzeniu nieprawidłowości wpływających na integralność wszystkich produktów ekologicznych lub produktów w okresie konwersji zgłoszonych do certyfikacji, dla których minął termin realizacji działań korekcyjnych/korygujących lub wyznaczenie takiego terminu nie było możliwe,
Decyzję tą stosuje się również jeżeli przyczyna zawieszenia certyfikatu nie zostanie wyeliminowana przez klienta w określonym przez TRP terminie lub czas zawieszenia certyfikatu przekroczył 6 miesięcy.
- j) **Zawieszenie certyfikatu (w części lub całości zakresu)** ma miejsce w przypadku kolejnej kontroli bezpośredniej na miejscu lub kontroli dodatkowej oraz stwierdzeniu nieprawidłowości wpływających na integralność produktów ekologicznych lub produktów w okresie konwersji zgłoszonych do certyfikacji, dla których wyznaczono termin realizacji działań korekcyjnych/korygujących,
Decyzję stosuje się również w przypadku, gdy stwierdzono wynik pozytywny próbki, wskazujący na obecność substancji niedozwolonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym oraz w przypadku prowadzenia urzędowego postępowania wyjaśniającego w związku z otrzymaną notyfikacją lub powiadomieniem.
Ponadto decyzję tą stosuje się gdy klient uniemożliwia przeprowadzenie kontroli w wyznaczonym przez TRP terminie albo utrudnia lub ogranicza jej realizację. Decyzję o zawieszeniu certyfikatu podejmuje Audit Support po otrzymaniu pisemnej informacji od Inspektora wyznaczonego do przeprowadzenia kontroli, podając datę wejścia w życie tej decyzji. Dodatkowo podawany jest okres jej trwania i warunki przywrócenia ważności certyfikatu.
Okres zawieszenia certyfikatu wliczany jest w okres jego ważności.
- k) **Wprowadzenie zmian w zakresie certyfikacji** ma miejsce w przypadku kontroli dodatkowej lub kolejnej kontroli bezpośredniej na miejscu w danym roku oraz nie stwierdzeniu lub stwierdzeniu nieprawidłowości które skutkują wprowadzeniem zmian w zakresie certyfikacji.
Decyzję stosuje się również w przypadku gdy konieczne jest wprowadzenie zmian w zakresie certyfikacji np. na wniosek klienta, błąd pracownika lub gdy stwierdzono wynik pozytywny próbki, wskazujący na obecność substancji niedozwolonych do stosowania w rolnictwie ekologicznym.
Decyzję tą stosuje się także w przypadku gdy zakres certyfikatu należy ograniczyć lub rozszerzyć.
- l) **Zakończenie certyfikacji** może być następstwem:
- pisemnego wniosku klienta, bez konieczności podawania przyczyny,

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

- braku reakcji na sankcje lub decyzję o cofnięciu certyfikatu.

W przypadku cofnięcia, zawieszenia lub wprowadzenie zmian w zakresie certyfikacji w związku z ograniczeniem zakresu certyfikatu, TRP zakazuje wprowadzania kwestionowanych produktów do obrotu oraz znakowania ich jako produkty ekologiczne lub produkty w okresie konwersji, jak i ich stosowania w produkcji ekologicznej.

3.8.3. W terminie 42 dni od daty wpływu raportu z kontroli, TRP podejmuje decyzję w sprawie certyfikacji, oraz w przypadku jeśli stwierdzono niezgodności, nakłada środek zgodnie z katalogiem środków. W przypadku wpływu raportu z kontroli do biura TRP w terminie uniemożliwiającym wydanie decyzji we wskazanym terminie, jest ona wydawana w trybie natychmiastowym.

3.8.4. TRP nie ponosi odpowiedzialności za negatywne konsekwencje, jakie czekają zleceniodawcę w związku z odmową wydania, zawieszeniem, ograniczeniem zakresu, cofnięciem a także wygaśnięciem ważności certyfikatu.

3.9. Certyfikat

3.9.1. Z datą podjęcia decyzji w sprawie certyfikacji zostaje wydany certyfikat w formie elektronicznej, przy użyciu zintegrowanego skomputeryzowanego systemu weterynaryjnego (system TRACES).

3.10. Nadzór

TRP sprawuje ciągły nadzór nad udzieloną certyfikacją zgodnie pkt. 3.5 - 3.8. Programu.

4. Katalog środków

Katalog środków określa środki jakie TRP stosuje w przypadku stwierdzenia niezgodności u klientów znajdujących się pod kontrolą.

4.1. Kryteria klasyfikacji środków

4.1.1. Katalog środków obejmuje co najmniej:

- a) wykaz niezgodności z przepisami wraz z odniesieniem do przepisów szczegółowych rozporządzenia 848/2018 lub aktu delegowanego bądź wykonawczego przyjętego zgodnie z tym rozporządzeniem (lista kontrolna raportu z kontroli, dostępna na życzenie klienta),
- b) zaklasyfikowanie niezgodności z przepisami do trzech kategorii: nieznaczne, znaczne i krytyczne, z uwzględnieniem co najmniej następujących kryteriów:

- i. stosowanie środków ostrożności oraz własnych kontroli, przeprowadzanych przez klientów lub na ich wniosek przez osobę trzecią - w tym, w stosownych przypadkach, w ramach prywatnych systemów zapewnienia jakości,
- ii. wpływ na integralność produktów ekologicznych lub produktów w okresie konwersji; co oznacza, że produkt nie wykazuje niezgodności, które:
 - na dowolnym etapie produkcji, przygotowania i dystrybucji wpływałyby na cechy decydujące o tym, że produkt jest produktem ekologicznym lub produktem w okresie konwersji, lub
 - byłyby powtarzalne lub celowe,
- iii. zdolność systemu identyfikowalności do zlokalizowania danego produktu lub produktów w łańcuchu dostaw,
- iv. odpowiedź jednostki certyfikującej na poprzednie wnioski,

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

c) środki odpowiadające różnym kategoriom niezgodności z przepisami.

4.2. Klasyfikacja środków

4.2.1. TRP klasyfikuje przypadki niezgodności z przepisami jako niezgodności nieznaczne, znaczne lub krytyczne na podstawie kryteriów klasyfikacji środków .

4.2.2. Kategoria niezgodności z przepisami: **Niezgodność nieznaczna**

4.2.2.1. Niezgodność nieznaczną możemy zaklasyfikować jeżeli zachodzi co najmniej jedna z następujących sytuacji:

- środki ostrożności są proporcjonalne i odpowiednie, a kontrole wprowadzone przez klienta są skuteczne,
- niezgodność z przepisami nie ma wpływu na integralność produktu ekologicznego lub produktu w okresie konwersji,
- system identyfikowalności może zlokalizować dany produkt/dane produkty w łańcuchu dostaw oraz możliwy jest zakaz wprowadzania do obrotu produktów z odniesieniem do produkcji ekologicznej.

4.2.2.2. TRP może zastosować co najmniej jeden z następujących środków:

- przedłożenie przez podmiot planu działania w terminie wyznaczonym na skorygowanie niezgodności z przepisami.

4.2.3. Kategoria niezgodności z przepisami: **Niezgodność znaczna**

4.2.3.1. Niezgodność znaczną możemy zaklasyfikować jeżeli zachodzi co najmniej jedna z następujących sytuacji:

- środki ostrożności nie są proporcjonalne i odpowiednie, a kontrole wprowadzone przez klienta są nieskuteczne,
- niezgodność z przepisami ma wpływ na integralność produktu ekologicznego lub produktu w okresie konwersji,
- klient nie skorygował w odpowiednim czasie nieznacznej niezgodności z przepisami;
- system identyfikowalności może zlokalizować dany produkt/dane produkty w łańcuchu dostaw oraz możliwy jest zakaz wprowadzania do obrotu produktów z odniesieniem do produkcji ekologicznej.

4.2.3.2. TRP może zastosować co najmniej jeden z następujących środków:

- brak odniesienia do produkcji ekologicznej w znakowaniu i reklamie całej przedmiotowej partii lub serii produkcyjnej (uprawy lub zwierzęta) - w przypadku niezgodności wpływającej na integralność produktów ekologicznych lub produktów w okresie konwersji takiej jak wynikająca ze stosowania niedopuszczonych produktów, substancji lub technik, lub pomieszczenia z produktami nieekologicznymi,
- wymagany nowy okres konwersji,
- ograniczenie zakresu certyfikatu,
- poprawa wdrażania środków ostrożności i kontroli przeprowadzonych przez klienta w celu zapewnienia zgodności.

4.2.4. Kategoria niezgodności z przepisami: **Niezgodność krytyczna**

4.2.4.1. Niezgodność krytyczną możemy zaklasyfikować jeżeli zachodzi co najmniej jedna z następujących sytuacji:

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

- a) środki ostrożności nie są proporcjonalne i odpowiednie, a kontrole wprowadzone przez klienta są nieskuteczne,
- b) niezgodność z przepisami ma wpływ na integralność produktu ekologicznego lub produktu w okresie konwersji,
- c) podmiot nie koryguje wcześniejszych znacznych niezgodności z przepisami lub wielokrotnie nie koryguje innych kategorii niezgodności z przepisami,
- d) brak informacji z systemu identyfikowalności dotyczącej zlokalizowania danego produktu/danych produktów w łańcuchu dostaw, a zakaz wprowadzania do obrotu produktów z odniesieniem do produkcji ekologicznej nie jest możliwy.

4.2.4.2. TRP może zastosować co najmniej jeden z następujących środków:

- a) brak odniesienia do produkcji ekologicznej w znakowaniu i reklamie całej przedmiotowej partii lub serii produkcyjnej (uprawy lub zwierzęta) - w przypadku niezgodności wpływającej na integralność produktów ekologicznych lub produktów w okresie konwersji takiej jak wynikająca ze stosowania niedopuszczonych produktów, substancji lub technik, lub pomieszczenia z produktami nieekologicznymi,
- b) zakaz wprowadzania do obrotu produktów zawierających odniesienie do produkcji ekologicznej w danym okresie (sankcja nakładana przez GIJHARS – zgodnie z art. 4 ust. 7 ustawy o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej)
- c) wymagany nowy okres konwersji,
- d) ograniczenie zakresu certyfikatu,
- e) zawieszenie certyfikatu,
- f) wycofanie lub odmowa wydania certyfikatu.

Odmowę wydania certyfikatu stosuje się do klientów, którzy zgłosili do TRP podjęcie działalności w zakresie rolnictwa ekologicznego i nie otrzymali jeszcze decyzji o wydaniu certyfikatu, oraz w przypadku wydania kolejnego certyfikatu.

4.2.4.3. Wybór środków

W przypadku, gdy w pkt. 4.2.2.2 (nieznaczna=1), 4.2.3.2 (znaczna=2); 4.2.4.2 (krytyczna=3) wymieniono kilka możliwych do zastosowania środków (np. 2a, c, d) dla danej niezgodności, nie oznacza to konieczności zastosowania wszystkich wymienionych środków (tj. a, c, d). Jednostka certyfikująca decyduje, czy w przypadku konkretnej niezgodności stosuje każdy ze wskazanych środków, czy wybrane. W podanym przykładzie Jednostka może: zastosować wszystkie, tj. a, c, d, wybrać część, np.: a, d, lub jeden środek d. Należy podkreślić, że w przypadku niezgodności znacznej zastosowanie ma zawsze co najmniej środek d.

W przypadku stwierdzenia niezgodności krytycznej TRP stosuje odpowiedni środek lub odpowiednie środki wskazane w pkt. 4.2.2.2, 4.2.3.2; 4.2.4.2. W przypadku niezgodności krytycznej TRP powinna także nałożyć na klienta środek 2d, w celu zapewnienia zgodności w przyszłości.

Nałożony przez TRP środek może być wyższy niż wskazany w pkt. 4.2.2.2, 4.2.3.2; 4.2.4.2, tak aby nałożony środek był proporcjonalny do stwierdzonej niezgodności.

TRP dokonuje wyboru środków przynajmniej w oparciu o charakterystykę indywidualnego zdarzenia, które zostało ocenione, jako działanie klienta niezgodne z określonym przepisem.

W przypadku gdy podmiot nie koryguje wcześniejszych znacznych niezgodności z przepisami lub wielokrotnie nie koryguje wcześniejszych nieznacznych niezgodności z przepisami, Jednostka stosuje stopniowanie środków, polegające na nadaniu środka bardziej restrykcyjnego niż poprzedni.

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

W przypadku powtórzenia niezgodności znacznej, dla której określono termin i możliwość wykonania działań korekcyjnych/ korygujących, stosuje się niezgodność krytyczną, środek 3e) zawieszenie certyfikatu, jeżeli niezgodność dotyczy całości działalności Producenta lub środek 3d) jeżeli niezgodność dotyczy konkretnego produktu, do czasu przesłania przez Producenta działań korekcyjnych/ korygujących do stwierdzonej niezgodności.

W przypadku sankcji znacznej, której nie można wyeliminować w danym sezonie wegetacyjnym, stosuje się niezgodności krytyczną, środek 3a), 3c) lub 3f).

Jednostka dokumentuje nakładane na klientów środki, w przypadku stwierdzenia niezgodności z przepisami.

4.2.5. W przypadku, gdy klient dokona zmiany jednostki certyfikującej, TRP:

- a) uwzględnia minimalne środki zastosowane przez poprzednią jednostkę certyfikującą;
- b) weryfikuje podczas pierwszej kontroli skuteczność działań korygujących i zapobiegawczych podjętych przez klienta.

4.2.6. Należy zaznaczyć, że działania wymienione w pkt. 4 niniejszego Programu są działaniami minimalnymi i TRP może stosować surowsze środki. Surowsze środki mogą być stosowane w szczególności w odniesieniu do klientów, u których dotychczasowa historia działalności obejmowała już wystąpienie niezgodności znacznych lub krytycznych lub jeżeli ocena ryzyka przeprowadzona przez TRP w związku ze stwierdzonymi niezgodnościami wskazuje na możliwość lub prawdopodobieństwo wystąpienia także innych niezgodności.

4.2.7. W przypadku gdy TRP otrzyma uzasadnione informacje na temat obecności produktów lub substancji, które nie zostały dopuszczone do stosowania w produkcji ekologicznej lub zostanie poinformowana przez klienta że podejrzenie obecności niedopuszczonych produktów lub substancji jest uzasadnione lub że nie można go wykluczyć lub wykryje takie produkty lub substancje w produkcie ekologicznym lub produkcie w okresie konwersji niezwłocznie przeprowadza urzędowe postępowanie wyjaśniające, celem określenia źródeł i przyczyn w celu zweryfikowania zgodności.

5. Warunki płatności

- 5.1. Warunki płatności określone są w dokumencie: Cennik Rolnictwo Ekologiczne oraz w OWT.
- 5.2. TRP w zaświadczeniu potwierdzającym zawarcie umowy, potwierdza cenę za certyfikację zgodnie z cennikiem Cennik Rolnictwo Ekologiczne obowiązującym w chwili realizacji usługi.
- 5.3. TRP zastrzega sobie prawo do zmiany ceny za certyfikację w przypadku zmiany okoliczności będących podstawą kalkulacji kosztu usługi (tj. zmiana danych w Zleceniu certyfikacji lub w dokumentach do niego dołączonych lub potwierdzenie w raporcie z kontroli).

6. Rozwiązanie umowy

- 6.1. Klient może rozwiązać umowę niezależnie od wskazania powodów. Rozwiązanie jest skuteczne z chwilą doręczenia TRP oświadczenia klienta o rozwiązaniu umowy. Oświadczenie klienta o rezygnacji jest równoznaczne z wypowiedzeniem umowy. Wypowiedzenie wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności. Następstwem rozwiązania umowy jest wyłączenie klienta z systemu kontroli oraz unieważnienie certyfikatu.
- 6.2. TRP może rozwiązać umowę z klientem ze skutkiem natychmiastowym, w przypadku, gdy:

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

- a) Klient nie dopełni w całości zobowiązań finansowych względem TRP w terminie pół roku od daty wystawienia faktury lub w przypadku braku dokonania przedpłaty w terminie wskazanym przez TRP. Datą wypowiedzenia umowy jest data podjęcia decyzji przez TRP o wypowiedzeniu umowy.
 - b) Klient uniemożliwi przeprowadzenie kontroli w wyznaczonym terminie, z przyczyn zawinionych przez klienta (np. brak z klientem kontaktu telefonicznego lub listownego, niewpuszczenie przez klienta inspektorów lub urzędników w miejsce przeprowadzenia kontroli, odmowa wydania dokumentów, unikanie kontroli, odmowa udziału w kontroli a w szczególności, gdy wymagania dotyczące produkcji ekologicznej nie zostaną potwierdzone na dzień 15 listopada danego roku dla kategorii działalności A dla produktów 1a lub 1b), przy czym dotyczy to kontroli dokonywanych zarówno przez TRP jak i przez państwowe organy nadzoru. Datą wypowiedzenia umowy jest data podjęcia decyzji przez TRP o wypowiedzeniu umowy, jednak data ta nie może być późniejsza niż ostatni dzień roboczy danego roku.
 - c) TRP cofnie wydany klientowi certyfikat w całym zakresie lub odmówi wydania klientowi certyfikatu na podstawie pkt. 4.2.4.2 niniejszego Programu. Datą wypowiedzenia umowy jest data podjęcia decyzji przez TRP o wypowiedzeniu umowy.
- 6.3. Wszelkie postanowienia dotyczące rozwiązania umowy określone w niniejszym Programie mają pierwszeństwo w stosunku do zapisów Ogólnych Warunków Transakcyjnych (OWT), o ile nie ustalono inaczej na piśmie.
- 6.4. Naruszenia będące podstawą do wypowiedzenia umowy są podstawą do wyłączenia klienta z systemu kontroli oraz unieważnienia certyfikatu.
- 7. Podwykonawcy**
- 7.1. Analizy, badania i diagnostykę laboratoryjną na próbkach pobranych w ramach kontroli urzędowych przeprowadza się w laboratoriach urzędowych lub krajowych laboratoriach referencyjnych, o których mowa w ustawie o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej, zgodnie z przedmiotem i zakresem analiz wykonywanym przez to laboratorium.
- 7.2. Przed pobraniem próbki Klient jest informowany o laboratorium, do którego kierowana jest pobrana próbka.
- 8. Obowiązki TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o.**
- 8.1. Szczegółowe obowiązki TRP zostały określone w OWT.
- 8.2. TRP dba o to, aby usługa świadczona była w sposób bezstronny, obiektywny i etyczny. Zasady gwarantujące bezstronność i niezależność TRP zostały określone w dokumencie: [Polityka TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o.](#)
- 8.3. TRP zobowiązuje się do informowania klienta o informacjach, które zamierza o nim udostępnić publicznie.
- 8.4. TRP do realizacji Programu zatrudnia kompetentny personel, w tym inspektorów wpisanych do rejestru inspektorów rolnictwa ekologicznego, prowadzonego przez Głównego Inspektora JHARS. W ramach obowiązujących procedur personel jest monitorowany i oceniany w celu zapewnienia aktualnej wiedzy i wystarczających kompetencji do prowadzenia ocen zgodności.
- 8.5. TRP jest zobowiązana do przeprowadzenia weryfikacji każdego zgłoszenia nieprawidłowości w tym reklamacji klienta zgodnie z obowiązującą procedurą.

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

- 8.6. TRP zapewnia archiwizację dokumentacji z procesu certyfikacji przez 6 lat. Dotyczy to również przypadku gdy zawarcie umowy nie dojdzie do skutku.
- 8.7. TRP posiada system zarządzania spełniający wymagania normy PN-EN ISO/IEC 17065.
- 8.8. Administratorem danych osobowych klienta jest TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o., ul. Wolności 347, 41-800 Zabrze, REGON: 010422615, Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Aleje Jerozolimskie 98; 00-807 Warszawa oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi ul. Wspólna 30; 00-930 Warszawa. Dane osobowe będą przetwarzane w zakresie określonym w przepisach dotyczących certyfikacji produkcji ekologicznej oraz na zasadach określonych załączniku nr 1 do Ogólnych Warunków Transakcyjnych.

9. Obowiązki klienta**9.1. Klient zobowiązany jest do:**

- a) przestrzegania warunków umowy określonych w niniejszym Programie oraz OWT,
- b) przestrzegania wymagań certyfikacyjnych, łącznie z wdrożeniem właściwych zmian, jeśli zostaną zakomunikowane przez TRP zgodnie z pkt. 13 niniejszego Programu,
- c) przestrzegania wymagań certyfikacyjnych jeżeli certyfikacja ma zastosowanie do istniejącej produkcji – certyfikowany wyrób stale spełnia wymagania dotyczące wyrobu,
- d) realizowania wszystkich niezbędnych ustaleń w celu przeprowadzenia kontroli w miejscu prowadzenia działalności oraz nadzoru, rozpatrzenia skarg oraz uczestniczenia obserwatorów, jeżeli ma to zastosowanie,
- e) do zaakceptowania środków nałożonych przez TRP w przypadku niezgodności i podjęcia wskazanych działań korygujących lub/i zapobiegawczych,
- f) niezwłocznego powiadomienia TRP o zmianach w zakresie danych objętych zleceniem certyfikacji w tym jego załączników oraz zmianach które mogą mieć wpływ na spełnianie wymagań certyfikacyjnych,
- g) zachowania dokumentacji w celu wykazania ich zgodności z wymaganiami certyfikacyjnymi,
- h) dokonania wszelkich deklaracji i wymiany informacji, które są niezbędne do celów kontroli,
- i) wprowadzenia stosownych środków praktycznych w celu zapewnienia zgodności z wymaganiami certyfikacyjnymi,
- j) poinformowania na piśmie i bez zbędnej zwłoki nabywców produktów oraz dokonania wymiany odpowiednich informacji z GIJHARS lub TRP, w przypadku uzasadnionego podejrzenia wystąpienia niezgodności, podejrzenia wystąpienia niezgodności, której nie można wykluczyć, lub stwierdzenia niezgodności wpływającej na integralność produktów,
- k) zaakceptowania przekazania dokumentacji kontrolnej w przypadku zmiany jednostki certyfikującej lub - w przypadku wycofania z produkcji ekologicznej - przechowywanie przez co najmniej pięć lat dokumentacji kontrolnej przez ostatnią jednostkę certyfikującą - licząc od daty wyłączenia z systemu kontroli,
- l) bezwłocznego poinformowania TRP w przypadku wycofania się z produkcji ekologicznej,
- m) zaakceptowania wymiany informacji między jednostkami certyfikującymi, w przypadku gdy podwykonawcy są kontrolowani przez różne jednostki certyfikujące,
- n) realizacji wszelkich ustaleń w celu rozpatrywania skarg wpływających do TRP dotyczących przedmiotu certyfikacji,
- o) prowadzenia zapisów oraz podejmowania właściwych działań w związku z reklamacjami i wszelkimi brakami stwierdzonymi w produkcie ekologicznym, które odnoszą się do zgodności z wymaganiami certyfikacyjnymi,

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

- p) w przypadku dostarczania innym kopii dokumentów certyfikacyjnych, do kopiowania ich w całości,
 - q) przekazywania zestawienia ilościowego dotyczącego działań na produktach ekologicznych za rok poprzedni w terminie do 10 stycznia (dotyczy określonych w pkt. 1.2 niniejszego Programu kategorii produktów: 3-7 oraz etapów: D-E),
 - r) przedstawienia na żądanie TRP świadectw kontroli lub, w stosownych przypadkach, wyciągów ze świadectwa kontroli, w którym jest wymieniony (dotyczy importera, pierwszego odbiorcę lub odbiorcę)
- 9.2. Klient w załączniku 2 do Zlecenia certyfikacji oświadcza, że jest użytkownikiem działek wymienionych w tym załączniku i zobowiązuje się do użytkowania działek w czasie obowiązywania zlecenia certyfikacji (jeśli dotyczy).
- 9.3. Klient oświadcza, że jest uprawniony do utrzymywania faktur VAT zgodnie z numerem NIP określonym w zleceniu certyfikacji.
- 9.4. Klient uprawnia firmę TUV Rheinland Polska Sp. z o.o. do wystawiania faktur VAT bez jego podpisu jako odbiorcy.

10. Odwołania i skargi

- 10.1. Klient może zgłosić odwołanie od decyzji w sprawie certyfikacji lub złożyć skargę na działalność certyfikacyjną TRP. Opis postępowania dostępny jest na stronie www.tuv.com.

Nawigacja po stronie: Strona główna → O nas → TUV Rheinland Polska → Odwołania i skargi

- 10.2. Klientowi, który korzysta z dopłat ekologicznych przysługuje prawo wniesienia uwag do raportu z kontroli.

Wniesienie uwag powinno mieć następujący tryb:

- a) Klient przesyła do TRP pisemne uwagi do raportu z kontroli w terminie nie późniejszym niż wystawienie ostatecznej decyzji ARiMR w sprawie przyznania płatności ekologicznej.
- b) TRP przeprowadza analizę wniesionych uwag biorąc pod uwagę wyjaśnienia inspektora i dostępną dokumentację.
- c) W terminie 14 dni od daty skompletowania informacji i przeprowadzenia ich analizy, TRP udziela pisemnej odpowiedzi oraz jeśli stosowne, wprowadza zmiany do wykazu producentów ekologicznych, którzy spełnili wymagania dotyczące produkcji w rolnictwie ekologicznym.

11. Marketing

Klient może powoływać się na certyfikację zgodną z niniejszym Programem w materiałach reklamowych zgodnie z wymaganiami określonymi w OWT.

12. Fałszywe deklarowanie certyfikacji

- 12.1. Klient zobowiązany jest do powoływania na certyfikację wyłącznie w zakresie udzielonej mu certyfikacji i w sposób niewprowadzający w błąd. W przypadku zawieszenia, wycofania lub unieważnienia certyfikatu, klient zobowiązany jest do zaprzestania powoływania się na certyfikację.
- 12.2. Klient nie może deklarować certyfikacji przed wydaniem decyzji o certyfikacji. Fałszywe deklarowanie certyfikacji grozi konsekwencjami określonymi w OWT.

13. Zmiana Programu Certyfikacji

Program certyfikacji produkcji ekologicznej (PCRE)

- 13.1. Z uzasadnionych przyczyn TRP może zmieniać Program w przypadku zmian przepisów prawa powszechnie obowiązującego lub zmian sytuacji gospodarczej TRP uzasadniających wprowadzenie zmian do łączących TRP stosunków prawnych.
- 13.2. TRP powiadomi klienta o każdorazowej zmianie Programu podczas najbliższej korespondencji związanej z przebiegiem procesu certyfikacji.
- 13.3. Jeżeli przed upływem 14 dni od dnia powiadomienia klienta, o którym mowa w pkt. 13.2 niniejszego Programu, klient nie złoży wyraźnego oświadczenia, wyrażonego w formie pisemnej lub elektronicznej o braku akceptacji wprowadzanych zmian, uznaje się, że klient wyraził zgodę na zmiany w Programie. W stosunku do każdego klienta zmiany wchodzi w życie tylko po upływie 14 dni od prawidłowego powiadomienia klienta przez TRP, o którym mowa w pkt. 13.2 niniejszego Programu, niezależnie od wejścia w życie zmian w stosunku do innych klientów TRP, chyba że klient wcześniej oświadczy, iż akceptuje zmiany.
- 13.4. Złożenie oświadczenia o braku akceptacji zmian, o którym mowa w pkt. 13.3 niniejszego Programu, jest równoznaczne z kontynuowaniem umowy na dotychczasowych warunkach. Jeśli TRP powiadomi klienta, że dalsze kontynuowanie umowy na dotychczasowych warunkach nie będzie możliwe z uwagi na charakter wprowadzonych przez TRP zmian, to zarówno TRP jak i klientowi przysługiwać będzie prawo do wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym.